

ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ : Η προσήλωση ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου σε μία ιδεολογία\αντίληψη , ανεξάρτητα από το αν εκείνες είναι λανθασμένες ή όχι.

ΜΟΡΦΕΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ :

1.ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ : Πραγματοποιείται σε επίπεδο κομμάτων , όταν κάποιος υποστηρικτής μιας κομματικής παράταξης υπερασπίζεται με ζήλο και εμπάθεια τις απόψεις και την ιδεολογία αυτής. Συνήθως, οι φανατισμένοι πολιτικοί οπαδοί ταυτίζονται απόλυτα με τις πολιτικές πρακτικές του κόμματος που πρεσβεύουν, θεοποιούν τους πολιτικούς εκπροσώπους του και απορρίπτουν κατηγορηματικά τις θέσεις και τις πολιτικές εφαρμογές των αντιπάλων κομμάτων. Μάλιστα , εμφανίζουν ανικανότητα άσκησης γόνιμου πολιτικού διαλόγου και αδυνατούν να συνεργαστούν σε πολιτικό επίπεδο, με στόχο τη συλλογική ευημερία της χώρας.

2.ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ : Πραγματοποιείται όταν οι πιστοί ενός θρησκευτικού δόγματος είναιμισαλλόδοξοι απέναντι σε άλλες θρησκείες και προσπαθούν να επιβάλλουν τα πιστεύω τους με τη βία και την εγκληματική συμπεριφορά .Η ιστορία έχει επιβεβαιώσει ποικίλα εγκλήματα που έχουν συμβεί με το προκάλυμμα της θρησκείας ,που στην ουσία υπέκρυπταν έναν φανατικό θρησκευτικό προσηλυτισμό και προπαγάνδα. Οι Σταυροφορίες δεν αποτελούν άγνωστο ιστορικό παράδειγμα, που εν ονόματι της υπεράσπισης του Χριστιανισμού προώθησαν μια επεκτατική πολεμική τακτική για την κατάκτηση των Αγίων Τόπων από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Μάλιστα ,μπορούμε να μεταχειριστούμε και ένα παράδειγμα από τη σύγχρονη πραγματικότητα ,το θρησκευτικό φανατισμό του Ισλάμ. Οι Ισλαμιστές επιδιώκουν μέσω ενός θρησκευτικού φανατισμού των οπαδών τους την εδαφική επικράτηση και σαν όπλο χρησιμοποιούν την τρομοκρατία .

3.ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ : Η υπερβολική προσήλωση στα ιδανικά ενός έθνους και η εξιδανίκευση της πατρίδας, με στόχο την επικυριαρχία σε άλλα έθνη. Το είδος αυτό του φανατισμού εκδηλώνεται κυρίως μέσω της άσκησης βίας σε άτομα διαφορετικής καταγωγής και στη έσχατη περίπτωση εκδηλώνεται με πόλεμο, που έχει ως στόχο την κατάκτηση των «υποδεέστερων» κρατών.

4.ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ : Σχετίζεται με την υπερβολική προσήλωση σε μία ιδεολογία και την απαξίωση διαφορετικών πεποιθήσεων , χωρίς την ελάχιστη προσπάθεια διεξαγωγής διαλόγου , ώστε να προβληθούν τα εκάστοτε αντεπιχειρήματα.

5.ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ : Το είδος αυτό του φανατισμού αμαυρώνει το αθλητικό ιδεώδες και τα ιδανικά του αθλητισμού. Οι φανατισμένοι οπαδοί εμφανίζονται προσκολλημένοι σε μία ομάδα, ανάγουν αυτή σε σημείο αναφοράς της καθημερινότητάς τους και συνήθως έρχονται σε σύγκρουση με τους οπαδούς αντίπαλων ομάδων. Συχνή είναι η άσκηση βίας και υλικών καταστροφών, που εκδηλώνουν οι εν λόγω οπαδοί , τόσο εντός όσο και εκτός αθλητικών εγκαταστάσεων.

ΑΙΤΙΑ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ

1. Σε όλες τις εκφάνσεις του φανατισμού , βασικό ρόλο διαδραματίζει η **πνευματική ανωριμότητα** των ανθρώπων και η **αδράνεια της κριτικής ικανότητας** , που εκτρέφονται από τα αυξημένα επίπεδα αναλφαβητισμού και αποδυναμώνουν τη δημοκρατία και την ανεκτικότητα απέναντι σε διαφορετικές ιδεολογίες. Έτσι, διαιωρίζονται προκαταλήψεις και στερεότυπα ,τα οποία επιτείνουν το δογματισμό και τη μισαλλοδοξία.

2. Η **ελλιπής παιδεία** από το οικογενειακό περιβάλλον διαμορφώνει δογματικές και απόλυτες προσωπικότητες. Αυτό υφίσταται , διότι υπάρχει απουσία γόνιμου διαλόγου μεταξύ γονέων και παιδιών , με απότοκο να μην καλλιεργείται μια πολύπλευρη στάση ζωής και αντίληψης της πραγματικότητας. Έτσι , καλλιεργείται η πνευματική μονολιθικότητα και τα παιδιά εμφορούνται από στερεοτυπικές αντιλήψεις .

3. **Το σχολείο**, εν συνεχεία, ενισχύει πιθανώς το δογματισμό με την απουσία ανθρωποκεντρικού προσανατολισμού των μαθημάτων. Συγκεκριμένα , ο στείρος και άγονος τρόπος διεξαγωγής των μαθημάτων δεν προωθεί την ομαδοσυνεργατικότητα , την αλληλεγγύη και την περιστολή φαινομένων ρατσισμού και πιο ειδικά εθνικιστικών διακρίσεων , που συχνά εκδηλώνονται και με βίαιη συμπεριφορά.

4. **Ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ΜΜΕ** συντελεί στην επίταση του φαινομένου του φανατισμού. Αναλυτικότερα , τα ΜΜΕ πρόσκυνται σε πολιτικά συμφέροντα και επειδή χρηματίζονται προωθούν την προπαγάνδα και τον κομματικό φανατισμό. Συχνά μάλιστα ,επιρρίπτουν ευθύνες για παθογενείς κοινωνικές συμπεριφορές σε μετανάστες , έτσι ώστε να ενισχύσουν το μίσος των εντοπίων κατοίκων απέναντι στους αλλοεθνείς. Με τη σειρά τους , λοιπόν, οι εντόπιοι αναπτύσσουν εθνικιστικές συμπεριφορές προς τους ξένους και οι πολιτικοί φορείς επιτυγχάνουν τον αποπροσανατολισμό των μαζών από μείζονα κοινωνικά ζητήματα και αποποιούνται των ευθυνών τους ,όσον αφορά στην ανάληψη πολιτικών ευθυνών.

5. Ο φανατισμός πολλές φορές εκδηλώνεται σε περιπτώσεις ,που τα **οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα είναι δυσεπίλυτα**. Όταν η ανεργία και η έλλειψη κοινωνικής πρόνοιας πρωτοστατούν σε μία κοινωνία ,ενισχύεται η ανασφάλεια και υποβόσκει ένας έντονος θυμός. Τότε βρίσκουν πρόσφορο έδαφος οι πολιτικές φιλοδοξίες λαϊκιστών , που επιχειρούν να αναδυθούν πολιτικά επιρρίπτοντας ευθύνες στους κυβερνώντες .Οι πολίτες υιοθετούν ακραίες πολιτικές ιδεολογίες, ως μοναδική διέξοδο του θυμού και της απογοήτευσης , την οποία βιώνουν.

6. Η **έξαρση του εθνικισμού** εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης και του έντονου μεταναστευτικού ρεύματος, που αποτελεί ένα είδος άμυνας απέναντι στην υποτιθέμενη εθνική αλλοίωση και τον εκφυλισμό της εθνικής ταυτότητας .

7. Η **κρίση των ηθικών αξιών** , που προκαλείται από ένα πνεύμα υλικού ευδαιμονισμού , παραγκωνίζει την πνευματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης . Ο ατομικισμός, η έλλειψη συλλογικότητας και η υποχώρηση του αισθήματος κοινωνικής ευθύνης κάνει τους ανθρώπους ανάλητους και απευαίσθητοποιημένους απέναντι στους συνανθρώπους τους και συνεπώς αδιαφορούν για την εκδήλωση ακραίων και επιθετικών συμπεριφορών ,που προωθεί ο φανατισμός.

8. Η **αστικοποίηση** και η υπερσυγκέντρωση στα μεγάλα αστικά κέντρα ωθεί στην απώλεια της ατομικότητας και στην υιοθέτηση μιας μαζικοποιημένης συμπεριφοράς ,που επιτρέπει την ετεροκατεύθυνση των ανθρώπων. Η μαζικοποίηση αυτή ,σε συνδυασμό με την ανάγκη των ανθρώπων

να ενταχθούν σε ομάδες που αποτελούν μηχανισμούς ανατροπής του πολιτικού- κοινωνικού καθεστώτος , τους ωθεί στον ενστερνισμό ακραίων και φανατισμένων ιδεολογιών.

9.Ο θρησκευτικός φανατισμός ,που κυριαρχεί κυρίως σε αναπτυσσόμενες χώρες λειτουργεί ως προκάλυμμα για την προώθηση επεκτατικών πολιτικών. Συνήθως, οι θρησκευτικά φανατισμένοι άνθρωποι χειραγωγούνται ευκολότερα, εξαιτίας της ακρισίας τους και της «αγελαίας νοοτροπίας» τους.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ

1.Υποδαυλίζεται η δημοκρατία και αυτό υφίσταται ,γιατί οι πολίτες υπό την τυφλή προσκόλληση στα ιδεώδη τους αρνούνται να συνομιλήσουν με άλλους ανθρώπους ,που υποστηρίζουν διαφορετικές αντιλήψεις και έτσι καλλιεργείται η μισαλλοδοξία και ο άκρατος αυταρχισμός.

2.Επέρχεται η ηθική εξαχρείωση των ανθρώπων , διότι οι φανατικοί δε διστάζουν να προβούν και στην άνομη χρήση της βίας για να επιβάλλουν τις απόψεις τους. Ειδικότερα , δε σέβονται το συνάνθρωπό τους και δε διστάζουν μέχρι και να προβούν στην αφαίρεση ανθρωπίνων ζωών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ,θεωρείται εκείνο της χρήσης τρομοκρατίας από τους Ισλαμιστές ,για να προωθήσουν επεκτατικούς σκοπούς .

3.Επικρατεί κλίμα βιαιότητας και συντελούνται εγκληματικές ενέργειες , οι οποίες διχάζουν τις κοινωνίες. Ο φανατισμός δημιουργεί ένα κλίμα πόλωσης ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις ,περιθωριοποιεί και εκτρέφει την τρομοκρατία .Σε εθνικό επίπεδο συντηρεί τον πόλεμο και τις εθνικιστικές- επεκτατικές πολιτικές.

4.Οπισθοδρομεί η κοινωνία και παραμένει στάσιμος ο πολιτισμός .Οι φανατισμένοι άνθρωποι διέπονται από στερεοτυπικές αντιλήψεις και παρωχημένες απόψεις , είναι μονοδιάστατοι και το πάθος τους περιορίζεται μόνο στην υπέρμετρη προσήλωσή τους στις ιδεολογίες ,που πρεσβεύουν . Ειδικά, σε εθνικό επίπεδο γίνονται αρνητές εκείνων των απόψεων που τους «αλλοιώνει» την εθνική ταυτότητα και τους εναρμονίζει με τη σύγχρονη διαπολιτισμική πραγματικότητα. Έτσι, χάνουν κάθε ευκαιρία ανάπτυξης των επιστημών ,των τεχνών και μιας πιο εύρυθμης κρατικής λειτουργίας.

5.Σε εντόπιο επίπεδο ενισχύεται η βία και η εγκληματικότητα . Σε διεθνές επίπεδο καταργείται κάθε πιθανότητα ειρηνικής επίλυσης των διακρατικών διαφορών και προωθούνται οι πολεμικές συρράξεις.

6. Οι δογματικοί άνθρωποι διέπονται από έλλειψη υγιούς πολιτικοποίησης . Συνήθως ,συντηρούν ανελεύθερα και ολοκληρωτικά καθεστώτα, γιατί χειραγωγούνται από λαϊκιστές και δεν έχουν διαμορφωμένη καμία κριτική ικανότητα.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

1.Η παιδεία ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα δύναται να αντιμετωπίσει το φανατισμό.Η οικογένεια οφείλει να καλλιεργήσει το διάλογο και την πολυφωνία στους κόλπους της. Τα παιδιά θα μπορέσουν να έχουν σφαιρική αντίληψη της κοινωνικής πραγματικότητας και να πολιτικοποιούνται υγιώς , χωρίς να χειραγωγούνται από κομματικές και εθνικιστικές ιδεολογίες. Το σχολείο με τη σειρά του, οφείλει να καλλιεργεί πνεύμα συνεργατικότητας ,μέσω της εκπόνησης εργασιών και της άρσης του τεχνοκρατισμού. Αυτό θα κάνει τους μαθητές πιο ανοιχτόμυαλους και θα αποδέχονται διαφορετικές απόψεις.

2.Τα ΜΜΕ οφείλουν να προβάλλουν τις ειδήσεις με αντικειμενικό τρόπο και να μην είναι φερέφωνα των πολιτικών συμφερόντων. Κρίνεται επίσης θεμιτό, να προωθούν πολυσχιδείς απόψεις ,ώστε να

αποφεύγεται η μονομέρεια και η έμμονη προσκόλληση σε αντιλήψεις ,που βομβαρδίζουν τους δέκτες ,με σκοπό να τις ενστερνιστούν και να τους ετεροκατευθύνουν.

3. Η δημοκρατική εκπαίδευση καλλιεργεί τον ελεύθερο στοχασμό και αποτρέπει τις παρωχημένες απόψεις και την μισαλλοδοξία, που εκτρέφουν την απολυτότητα και παραγκωνίζουν την ορθή πολιτικοποίηση και την ανοχή και τη συνύπαρξη με το διαφορετικό.

